

Ахметов Р. Ф. Перебудова особистості у процесі здійснення діалектики наступності фізичного виховання середньої та вищої школи // Проблеми наступності освіти та розвитку особистості в контексті взаємодії освітніх закладів : зб. статей. – Житомир, 2003. – С. 125–127.

УДК 37.017:796

Р.Ф. Ахметов
кандидат педагогічних наук, доцент
(Житомирський педуніверситет)

ПЕРЕБУДОВА ОСОБИСТОСТІ У ПРОЦЕСІ ЗДІЙСНЕННЯ ДІАЛЕКТИКИ НАСТУПНОСТІ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ СЕРЕДНЬОЇ ТА ВИЩОЇ ШКОЛИ

За всіх часів суспільство не було байдужим до того, яким життєвим потенціалом володіє підрастаюче покоління. Здоров'я нації завжди пов'язувалося зі здоров'ям дітей, підлітків і юнаків. Гармонійний розвиток, здоров'я учнівської молоді є важливими важелями державної політики [1].

Оскільки дія законів діалектики проявляється у формі єдиної послідовності системи навчально-тренувального і виховного процесів, вони можуть розглядатися на одній концептуальній основі [2]. Тоді етапи процесу і стадій розвитку особистості повинні репрезентуватися в єдиних термінах: внутрішньому змісті кожного такого етапу на стику середньої і вищої школи. В даному випадку – це адаптація до нових умов навчання і фізичного виховання; становлення активної позиції в умовах нової соціальної ролі, залучення до занять фізичними вправами; перебудова особистості (школяр – студент) [3; 4].

Ці категорії пов'язуються в педагогічній діяльності зі школярами та студентами: тут має місце утворення, становлення, дозрівання і перебудова

певних якостей школярів і студентів. Перебудова позиції старшокласника в позицію студента відбувається об'єктивно під впливом зміни статусу особистості. Але якщо такі психологічні зміни є виключно важливими для свідомості й діяльності педагогів, то логіка фізичного виховання фактично порушується. На поверхні залишаються “заходи”, які часто не мають для вихованців особистісного смислу. Розуміння і здійснення діалектики наступності у фізичному вихованні – підґрунтя взаєморозуміння, стимулювання самореалізації, самоствердження особистості в якості дійсного суб'єкта навчально-тренувального процесу. При цьому виникає потреба в моделюванні як засобі абстрагування та ідеалізації, переносі такого роду знань із моделі на оригінал, на педагогічну діяльність [4].

Теоретичну модель перебудови особистості у процесі спадковості фізичного виховання середньої та вищої школи можна передати у формі алгоритму:

- обґрунтування специфічних цілей і завдань розвитку активної позиції особистості в якості суб'єкта навчально-тренувального і виховного процесу;
- висунення основних педагогічних установок стосовно старшокласника та студента з урахуванням цих цілей;
- аналіз внутрішньої позиції старшокласника та студента, що розвивається як система реагування у відповідь на послідовні педагогічні акції;
- аналіз труднощів старшокласників і студентів, що виникають при їх співучасті у вирішенні протиріч навчально-тренувального і виховного процесу у зв'язку з його двостороннім характером, опосередкованою взаємодією педагога (педагогічного колективу) і вихованців;
- реалізація на кожному етапі навчально-тренувального і виховного процесу багатокomпонентного змісту спадковості фізичного виховання – її теоретичного, методологічного і технологічного потенціалу;
- адаптація учня до школи, кожного нового класу; студента – до вузу і

- кожного курсу; розв'язання суперечностей між уже наявним новим статусом, новими умовами фізичного виховання і підготовкою до реалізації педагогічних установок, що виникли;
- розвиток студентом і старшокласником загальної витривалості та швидко-силових якостей, що відповідають новій соціальній ролі – розв'язанню протиріч між фізичною підготовкою старшокласника, яка є результатом шкільної підготовки, і вимогами до студента у вузі як до спеціаліста, що формується;
 - самовизначення старшокласника, реалізація професійних намірів абітурієнта, залучення студента до опанування професією: розв'язання протиріч між ситуацією фізичного розвитку особистості, що вже настала, і готовністю до самостійного виконання фізичних вправ у нових умовах. Співпраця з викладачами фізичного виховання в позитивному вирішенні суперечностей навчально-тренувального процесу, свідомому подоланні труднощів у виконанні фізичних вправ і контрольних тестів – головна ознака внутрішньої активної позиції особистості.

Кожний наступний етап навчально-тренувального і виховного процесу (стадія розвитку особистості) спадково вводять до складу зміст попередніх етапів.

Запропонована в даній праці модель у цілому підпорядковується загальному порядку теоретичного та методологічного мислення.

Модель є засобом системно-структурного підходу до реалізації багатокomпонентного змісту спадковості фізичного виховання середньої та вищої школи. Вона дозволяє виявити й уточнити динамічні компоненти педагогічних явищ, притаманних для роботи зі старшокласниками та студентами молодших курсів. Модель допомагає виявити діалектичний зв'язок етапів навчально-тренувального і виховного процесу, в якому реалізовано принцип спадковості та стадій розвитку позицій старшокласника і студента. Виникає підґрунтя для взаєморозуміння і

взаємодії з вихованцями, гуманізації навчально-тренувального і виховного процесу. При цьому спадковість постає у вигляді цілісного процесу на рівні старших класів і роботи на молодших курсах вузу.

Таким чином, теоретична модель слугує засобом, основою і програмою реалізації, удосконалювання спадковості фізичного виховання середньої та вищої школи.

Складання комплексних спадкових програм фізичного виховання школярів і студентів, творча співпраця вищих навчальних закладів із загальноосвітніми школами, єдине планування відкриває шлях до співпраці викладачів системи Міністерства освіти і науки України.

Використані джерела

1. Концепція фізичного виховання в системі освіти України // Фізичне виховання в школі. – 1998. – № 2. – С. 2-7.
2. Головченко Г.Т., Бондаренко Т.В. Формирование личности специалиста средствами физического воспитания: Учеб. пособие. – Харьков, 2001. – 156 с.
3. Быков В.С. Актуализация физического самовоспитания школьников: Теоретико-методологический аспект // Здоровье и физические упражнения: Сб. статей. – Тюмень, 2000. – С. 57-69.
4. Лубышев Л.И. Социально-педагогические аспекты нововведений в организации и содержания физического воспитания учащейся молодежи // Здоровье и физические упражнения: Сб. статей. – Тюмень, 2000. – С. 113-119.